

WayScience

XII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція

«Сучасний рух науки»

Editorial board of International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»

The editorial board of the Journal is not responsible for the content of the abstracts and may not share the author's opinion.

Сучасний рух науки: тези доп. XII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 1-2 квітня 2021 р. – Дніпро, Україна, 2021. – Т.2. – 512 с.

(Modern Movement of Science: abstracts of the 12th International Scientific and Practical Internet Conference, April 1-2, 2021. – Dnipro, Ukraine, 2021. – P.2. – 512 p.)

12th International Scientific and Practical Internet Conference "Modern Movement of Science" is devoted to the main mission of the International Electronic Scientific and Practical Journal "WayScience" - to pave the way for development of modern science from idea to result.

Topics cover all sections of the International Electronic Scientific and Practical Journal "WayScience", namely:

- public administration;
- philosophical sciences;
- economic sciences;
- historical sciences;
- legal sciences;
- agricultural sciences;
- geographic sciences;
- pedagogical sciences;
- psychological sciences;
- sociological sciences;
- political sciences;
- philological sciences;
- technical sciences;
- medical sciences;
- chemical sciences;
- biological sciences;
- physical and mathematical sciences;
- other professional sciences.

Dnipro, Ukraine – 2021

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Ходоровська І.М.

викладач кафедри музикознавства та музичної освіти
Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка
(067)9480190
i.khodorovska@kubg.edu.ua

Тенденція особистісної орієнтації освітніх систем України виявляється у переорієнтації свідомості педагогів з всебічного розвитку особистості на розвиток індивідуальності, яке скероване на формування здібностей до саморозвитку, самореалізації молоді. В останні роки в педагогічній науці формується нова парадигма освіти й виховання, спрямована на створення соціально-педагогічних і психологічних умов, сприятливих вихованню активної, дієвої особистості, здатної знайти своє місце на складних перехрестях життя, самовизначитися та реалізувати себе. Все це висуває ряд гострих і актуальних проблем перед сучасною педагогікою, серед яких, ефективна професійна та фахова підготовка молоді в вищій школі.

Дослідження з проблематики музично-теоретичної підготовки студентів коледжів, майбутніх вчителів музики цікавлять на сьогоднішній день таких сучасних науковців як: Гришину В.В., Дорофєєву В.О., Новосадову С.А., Коломиєць О.І., Юрчук О.М. та ін.

Мета цієї публікації – висвітлення сучасних методів викладання музично-теоретичних дисциплін у вищій школі, в основу яких покладено інноваційні технології.

Запровадження інноваційних технологій в освітній процес вищих закладів освіти забезпечує формування творчої особистості студента, підготовленого до дорослого життя, його активної трудової діяльності в умовах сучасного інформаційного суспільства, що створює належне підґрунтя для розвитку його пізнавальної та творчої активності, творчої самореалізації. Одним із способів вирішення цього завдання може стати використання сучасних інформаційних технологій на заняттях музично-теоретичного циклу, зокрема на заняттях з теорії музики, сольфеджіо, гармонії, аналізу музичних форм, що робить навчання яскравим, цікавим для студента будь-якого курсу, формує його емоційно позитивне ставлення до предмета.

Включення *сучасних комп'ютерних технологій* в освітній процес передбачає декілька умовних етапів.

На *першому етапі* окреслюється рішення поставленого завдання:

- вивчення спеціальної літератури по засвоєнню технологій застосування ІКТ;
- формування бази даних комп'ютерних презентацій; створення творчих проєктів у вигляді мультимедійних слайдових презентацій;
- створення відео та аудіо фонотеки.

Технологія роботи на першому етапі:

на даному етапі викладач має вивчити та засвоїти комп'ютерні засоби:

- розвиваючі навчальні та інтерактивні програми;
- енциклопедії;
- музичні редактори, електронні музичні інструменти;
- музичні програвачі, Інтернет ресурси.

На думку науковців Юрчук О.М. та Гришиної В.В., серед навчального циклу музично-теоретичних дисциплін найтривалішим за терміном вивчення є курс сольфеджіо, що знаходиться на межі зіткнення теорії та практики. В системі професійної практичної підготовки фахівців-музикантів сольфеджіо є важливою складовою, оскільки розвиває

музичні здібності студентів (мелодичний, гармонічний та ритмічний слух, музичну пам'ять), формує навички читання з аркуша, виконання творчих завдань різного типу [4, с. 185].

Метод розучування одноголосних, дво-, три-голосних вокальних вправ або музичних диктантів (напам'ять) на фортепіано, для формування умінь та навичок чистого інтонування, дотримання чіткості ритму тощо може реалізовуватися за допомогою комп'ютера та синтезатора в програмі "Soft Mozart to Way", що є блискучою знахідкою інтерактивного навчання музиці, як для менш, так і для більш підготовленого студента. Працюючи з програмою Софт Моцарт студент має змогу:

- прослухати твір;
- зіграти твір однією рукою, слухаючи партію другої руки;
- бачити власні помилки та мати змогу їх виправити;
- працювати у зручному темпі;
- швидко читати ноти вже з перших занять.

Революційність програми виявляється в тому, що будь-яка людина, незалежно від здібностей, може навчитися читати музичний текст та грати на фортепіано (або інших клавішних інструментах) за короткий час.

Програма Soft Mozart як інноваційний метод навчання спрямована на формування навичок читки нот й є надзвичайно ефективною, доступною та зручною, навіть для маленьких дітей. Дана програма створена у формі комп'ютерних ігор, що розвивають навички, необхідні для швидкого читання нот.

Gentle Piano (Легке фортепіано) займає центральне місце системи "Софт Моцарт". Гра відрізняється гнучким рівнем складності, забезпечує інтерес у будь-якому віці та рівні підготовки. Особливо ця гра корисна для студентів без попередньої музичної освіти, автор пропонує візуальні підказки та символи.

За допомогою даної програми можливе і впровадження **творчих методів навчання**, які застосовуються в процесі залучення студентів до творчої діяльності – створенню оригінальних музичних зразків на сольфеджіо або гармонії, що сприятиме розкриттю їх творчих можливостей, творчого самовираження та самореалізації.

Використання музичних програвачів Windows Media Player, Winamp на заняттях музично-теоретичного циклу надають можливість прослухати у запису фрагменти творів класичної та сучасної музики, музичні диктанти тощо. У медіатеці кожного викладача музично-теоретичних дисциплін мають бути, наприклад, одноголосні та двоголосні диктанти (М. Ладухіна, Г. Фрідкіна, М. Резніка, Ю. Булгакова та інших). Особливо це доречно використовувати в умовах переходу на дистанційну форму навчання зі студентами, що полегшить **написання кожним студентом музичного диктанту**, за допомогою неодноразового прослуховування музичного прикладу.

На сьогоднішній день найбільш розповсюдженим видом демонстрації матеріалів є **мультимедійні презентації**, які допомагають реалізації **методу художнього ілюстрування словесних пояснень**. Мультимедійні презентації – це електронні діафільми, що включають анімацію, аудіо та відео фільми та дуже часто використовуються сучасними викладачами музично-теоретичних дисциплін для розкриття нової теми лекції. Завдяки презентаціям у студентів полегшується сприйняття нового музично-теоретичного матеріалу, з'являється можливість візуально сприймати необхідну інформацію, представлену у цікавій та привабливій формі.

Створення презентацій в програмі Power Point дозволяє зробити навчання студентів більш цікавим та наочним. Ця програма входить у програмний пакет Microsoft Office і не належить до групи спеціальних музичних програм, але може бути використана педагогом-музикантом у професійній діяльності. Використання цієї програми в навчанні полегшує сприйняття інформації, поданої на занятті.

Power Point може використовуватися у презентаціях педагогічного досвіду викладача, створення для різноманітних форм контролю отриманих знань.

Програма Power Point дозволяє поєднати аудіо та відео матеріали в єдине ціле. З цих позицій комп'ютер стає універсальним засобом навчання, а зручність його використання допомагає організувати процес навчання раціонально та ефективно. Створюючи презентації для власних занять, бажано, щоб викладач намагався використовувати різні методики (аналіз і оцінка, інтерпретація тощо).

Другий етап включення сучасних комп'ютерних технологій в освітній процес вимагає тісної співпраці викладача музично-теоретичних дисциплін з викладачами інших дисциплін, з метою організації проведення бінарних уроків з використанням ІКТ. Цей етап пов'язаний із створенням студентами власних музичних (вокальних) композицій або інтерпретацією фрагментів композиторських творів, наприклад, на заняттях аналізу музичних форм, це може відбуватися в процесі реалізації як творчих, так і **інтерпретаційних методів навчання, методу імпровізації**.

Використання цифрового інструментарію, музичних редакторів, програм нотного набору та верстки допомагає ефективно засвоювати необхідні знання, уміння та навички, оптимізує навчальний процес, сприяє розвитку самостійності студентів. Навчання на основі цифрового інструментарію слід визнати надзвичайно перспективним напрямком музичної педагогіки, що дозволяє залучити до активних форм музичної творчості значну кількість студентів.

Протягом багатьох століть музиканти використовували виключно акустичні інструменти, а нотний запис був єдиним способом фіксації музики. Поява електронних звукозаписуючих пристроїв та музичних інструментів відкрила нову сторінку в музичному житті людства. Починаючи з другої половини ХХ ст., велика кількість їх широко застосовувалась не лише у професійній музиці, але стала доступною і для аматорської аудиторії. Досягнення технічного прогресу відкрили значні перспективи, як у виконавській, так і в навчальній діяльності музикантів, створили умови для модернізації музичної освіти й виховання.

Навчання музикуванню на синтезаторі пов'язане з вирішенням трьох ключових завдань: отримання базових знань з теорії музики, засвоєння художніх можливостей інструменту та засвоєння виконавської техніки, а також:

- теоретичний матеріал включає не лише елементи музичної грамоти, але і необхідні для музично-творчої діяльності відомості про гармонію (інтервали, лад, тональність, системи тональних функцій), фактуру, форму;
- ознайомлення з художніми можливостями синтезатора передбачає вивчення певних операцій по набору тембрів та способів їх амплітудно-частотної кореляції;
- завдання засвоєння виконавської техніки включають постановку руки, формування навичок позиційної гри, підкладання першого пальця, стрибків, а також набуття специфічних навичок, пов'язаних з переключенням режимів звучання під час гри на електронній клавіатурі, особливо для студентів без музичної освіти.

Аналізуючи дослідження видатних теоретиків виконавського мистецтва бачимо, що в процесі навчання одного з складних видів виконавської діяльності – читанню нот з аркуша – застосування синтезатора та специфічних магнітофонних записів дає великий ефект, недосяжний за допомогою вже відомих традиційних методів. Існує декілька факторів на користь їх включення в процес навчання гри з листа.

За допомогою електронних музичних інструментів у студентів, по перше: активізується цілісний процес сприйняття та озвучування нотного тексту; по друге – формується позитивне відношення до занять та самого процесу гри з аркуша; по третє – суттєво підвищується ефективність самостійної роботи.

Електронні музичні інструменти постійно вдосконалюються. Сьогодні синтезатор стає популярним та незамінним музичним інструментом. Мета навчання на синтезаторі може бути різною, від простої – грати найулюбленіші мелодії вдома, до глобальної – бути в майбутньому аранжувальником, писати власні твори тощо.

Гра під фонограму "мінус" вимагає володіння певними навичками. Тому, як правило на диску представлена фонограма "плюс" та "мінус". Відомо, що для оволодіння музично-виконавською майстерністю, що включає оволодіння технікою та вмінням досягати якісного звучання, необхідні систематичні заняття. Цифрові інструменти дозволяють проводити багаточасові самостійні заняття в навушниках, не створюючи дискомфорту для оточуючих. Тактильні відчуття при грі на цифровому піаніно мало чим відрізняється від гри на традиційному механічному інструменті.

Так, наприклад, музично-теоретичні аудиторії в Інституті мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка оснащені синтезаторами, для того, щоб кожен студент мав змогу написати музичних диктант відповідно до власних музичних здібностей, що дозволяє зробити процес навчання більш індивідуально-диференційованим або створити власну цифровку на занятті з гармонії тощо.

А також, використання сучасних технічних засобів допоможе найбільш ефективно вирішити проблеми подолання інтерференції навичок, сформувати метроритмічний та темповий бік виконання музичного твору з листа. Такий підхід дозволить найбільш оптимальним та ефективним шляхом активізувати безперервність процесу сприйняття та озвучування нотного тексту, розвинути не тільки окремі компоненти цієї складної здібності, але і налагодити їх взаємодію.

Використання комп'ютерних програм дозволить збагатити кабінети інструментального виконавства змістовними матеріалами на електронних носіях, систематизувати методичний фонд кабінетів, сформує навички роботи з систематизації знань, грамотного пошуку інформації на сучасному рівні.

В епоху інформаційних технологій немає проблем, пов'язаних з пошуком інформації. Головне завдання – навчитися нею користуватися, відбирати, структурувати, надавати. Використання новітніх технологій на заняттях з музично-теоретичних дисциплін – це аксіома, що не вимагає доведення. Навчальний матеріал на заняттях музично-теоретичного циклу лишається майже незмінний, проте інноваційні тенденції виявляються в різних аспектах його творчого обміркування, усвідомлення та висвітлення.

Підсумовуючи зазначимо, що загальні тенденції осмислення проблем викладання музично-теоретичних дисциплін у вищій школі залежать від творчого потенціалу педагога-теоретика. Використання інтерактивних методів навчання накладає вето на позицію "я викладач (тобто я вище), а ви студенти (тобто ви нижче)". Поділ на касти залишився у минулому, а сьогодні нами керує взаємне навчання – викладача у студентів, студентів у викладача. Адже рівень кваліфікованості педагога залежить від рівня освіченості його студентів, а сучасна педагогіка оцінює своїх освітян виключно за такими параметрами, незважаючи на стаж і статок.

Список літератури:

1. Дорофєєва В.Ю. Музично-теоретичні дисципліни у сучасній мистецькій парадигмі: традиції та новації. Молодий вчений. № 2 (54). Київ: КНУКіК, 2018. С. 505-508.
2. Новосадова С.А. Музично-теоретична підготовка у формуванні творчої самостійності майбутнього вчителя музики. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/20683/1/Nvosadova.pdf>
3. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
4. Юрчук О.М., Гришина В.В. Фахова специфіка викладання музично-теоретичних дисциплін у педагогічному коледжі. Теорія і методика професійної освіти. Електронне наукове фахове видання. Вип. 14. Т.1. Київ: Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2019. С. 185.